



Nærings- og fiskeridepartementet
Levert elektronisk

Deres ref: 22/5220-1

Vår ref: 118562 - 1261

Oslo, 17. oktober 2022

HØRINGSSVAR FRA USS – NOU 2022: 8 NY MINERALLOV

1 INNLEDNING

Utmarkskommunenenes Sammenslutning (USS) viser til departementets brev 1. juli hvor minerallovutvalgets utredning, NOU 2022: 8 *Ny minerallov*, ble sendt på høring. Videre vises til møte USS hadde med departementet 8. september 2022 hvor USS presenterte sine overordnede kommentarer til utvalgets forslag.

Høringsfristen er 1. november 2022. USS' høringssvar følger nedenfor.

I punkt 2.1 redegjøres det først for USS' overordnede syn på innstillingen. I punkt 2.2 knyttes noen kommentarer til kommunenes særskilte rolle i mineralsaker og hvorfor kommunene har en helt annen rolle enn andre høringsparter. I punkt 3 gjennomgår vi mandatet, mens de enkelte forslagene kommenteres i punkt 4 flg.

2 USS' OVERORDNEDE SYN - KOMMUNENES SÆRSKILTE ROLLE

2.1 Om USS – Organisasjonens overordnede syn på utvalgets innstilling

USS er en interesseorganisasjon for kommuner med store utmarksområder. Per i dag har USS 102 medlemskommuner. Organisasjonens formål er å styrke det lokale selvstyret i saker om bruk og vern av utmarksområder for å fremme en bærekraftig utvikling og livskraftige lokalsamfunn. Mineralutvinning har stått sentralt i USS arbeid helt siden stiftelsen i 1996, og i 2013 ble Mineralkommunene stiftet som et eget utvalg i USS som utelukkende arbeider med spørsmål knyttet til utvinning av mineralressurser. I Mineralkommunene inngår både kommuner med betydelig erfaring fra mineralvirksomhet, og kommuner hvor det er planlagt nye mineraluttak.

Mineralkommunene har et særlig fokus på

- *kommunenenes* ulike rolle i saker om mineralutvinning, herunder
- kommunenes rolle som *planmyndighet* og

118562 - 1261

- kommunenes legitime rett til en *andel av verdiskapingen* fra utvinning av verdifulle naturressurser.

Organisasjonen har sendt innspill både til evalueringsutvalget og til minerallovutvalget, se brev 7. juli 2021 og 20. desember 2021. Videre har USS hatt møte med utvalget og sekretariatet 28. mai 2021. Både i møte og i de skriftlige innleggene har USS særlig understreket kommunene som samarbeidspartnere og påpekt behovet for å forbedre vertskommunenes betingelser når det gjelder mineralutvinning. Slik USS medlemskommuner ser det, er dette en avgjørende forutsetning for å en saklig og effektiv behandling av saker om mineralutvinningen i Norge, som igjen vil være et vesentlig bidrag til det grønne skiftet.

Med den aktive og gode dialogen med utvalget har USS og Mineralkommunene hatt store forventninger til minerallovutvalgets utredning. - ***Selv om USS kan slutte seg til mange av forslagene i utvalgets innstilling, er USS likevel skuffet over flere av utvalgets forslag og konklusjoner. Det gjelder særlig utvalgets forslag om at kommunene på enkelte stadier bør fratas planmyndigheten de har i dag. Kommunene er i arealsaker generelt den primære arealforvalter. USS deler utvalgets syn på at Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) er konsesjonsmyndighet, men det bør ikke føre til at man svekker den rollen kommunene har som planmyndighet i arealsaker i dag. Tvert imot ser USS og Mineralkommunene det som avgjørende å sikre bedre lokal forankring gjennom å styrke kommunenes rolle i saker om mineralutvinning. Basert på erfaringene fra blant annet vindkraft vil USS fraråde at departementet følger utvalgets forslag på de punkter som svekker kommunenes planmyndighet.***

Utvalget har fått uttrykkelig beskjed om ikke å foreslå andre skatter og avgifter enn de som er spesifikt nevnt i mandatet. - ***Det er USS syn at departementet i det videre arbeidet må sørge for at de berørte lokalsamfunn (kommunene) får en andel av den verdiskapingen mineralnæringen gir opphav til. USS mener det bør etableres et skatte og avgiftsregime for mineraler etter en modell fra vind- og vannkraftsektoren, hvor en andel av grunnrenten blir liggende igjen lokalt.***

I møte med departementet 8. september oppsummerte USS' sitt syn på hvilke grep som må til i det videre arbeidet slik:

1. Saksbehandling i mineralsaker må effektiviseres
 - USS deler utvalgets syn om at saksbehandlingen i mineralsaker må gjøres mer effektiv
 - Grønt skifte forutsetter lokal medvirkning og aksept
 - Mer effektiv saksbehandling må ikke føre til at kommunenes rolle svekkes
2. Konsesjonsmyndigheten bør tilligge DMF, men
 - Plan- og bygningsloven må fortsatt gjelde på alle stadier i saker om mineralutvinning
 - Det bør lovfestes et pålegg om tidlig-involvering av kommunene i konsesjonsprosessen
 - Lang saksbehandlingstid i mineralsaker skyldes ikke kommunene
3. Kommunene må gis krav på kostnadsdekning
 - For en effektiv saksbehandling bør kommunene ha krav på å få dekket kostnader til sakkyndig bistand, etter modell fra vannkraftsektoren, se vassdragsreguleringsloven § 13

4. Kommunene må få lovfestet rett til både en verdiandel og en kompensasjon

- Mineraluttak krever lokal aksept samt at en andel av verdiskapingen blir liggende igjen lokalt, slik som for vannkraft og for vindkraft

5. Eierskapsregler

- Mineraler er sikkerhetspolitikk. USS savner en utredning av hvorvidt det bør innføres regler som sikrer norske myndigheter kontroll på eierskapet i mineralforetakene

2.2 Kommunene har som den primære arealforvalter en annen rolle enn andre høringsparter

Kommunenenes rolle i mineralsaker i dag er forankret i kommunenes rolle som den primære arealforvalter. Videre er kommunene én av mange høringsinstanser i konsesjonsprosesser for mineralutvinning.

USS vil understreke at en kommune *står i en annen stilling* enn andre høringsorganer i konsesjonsprosessen, enten det er berørte grunneiere, miljø- og friluftsansjoner, regionale eller nasjonale høringsinstanser e.l. USS anser det unødvendig å begrunne dette nærmere, ut over å vise til at kommunen er en del av offentlig forvaltning, vårt laveste demokratiske nivå, sektorovergripende og både med eget selvstyre og ansvar for gjennomføring av nasjonal politikk. Ingen andre høringsorganer er i tilsvarende situasjon, og ingen andre har bedre eller nærmere grunnlag for å vurdere *samlede lokale virkninger* av planlagte mineralutvinningstiltak enn den berørte kommunen. Når et samlet storting ga uttrykk for at den berørte kommunes syn skal tillegges stor vekt i vindkraftsaker, og noen partier gikk inn for vetorett for den berørte kommunen (slik ordningen er i Sverige), viser det den helt spesielle stilling berørte kommuner står i.

For USS er det et overordnet standpunkt at denne særstilling for kommunene bør komme til uttrykk i ny minerallov. - ***Både konsesjonsmyndigheten og konsesjonssøkere bør se på berørte kommuner som et spesielt viktig høringsorgan og ikke minst som potensielle medspillere. Det er vårt syn at en slik tilnærming vil gi muligheter for effektivisering av konsesjonsprosessen.***

3 KORT OM UTVALGETS MANDAT OG USS' KOMMENTARER TIL DETTE

Minerallovutvalget ble nedsatt av Solberg-regjeringen 23. juni 2020.

Utvalgets har hatt som mandat å:

«identifisere mangler og mulige forbedringsområder og forenklinger i mineralloven og utarbeide et forslag til endringer [...]. Utvalget står fritt til å foreslå de endringene i mineralloven de mener er hensiktsmessige, med mindre annet er presisert i mandatet».

Formålet med utredningen av ny minerallov er ifølge mandatet å *«legge til rette for størst mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer».*

I mandatet pekes det på flere forhold som utvalget fikk i oppdrag å utrede særskilt, herunder forholdet til annet regelverk. Utvalget skulle utrede om *«dagens organisering og oppgavefordeling mellom mineralloven, forurensningsloven og plan- og bygningsloven gir en hensiktsmessig prosess for større*

mineraluttak». Ifølge mandatet skulle utvalget «kun foreslå eventuelle endringer i mineralloven, men kan om nødvendig peke på behov for endringer i annet lovverk».

Til tross for at kommunene er den primære arealforvalter og USS' landsmøte ba om at USS med sin erfaring fikk en plass i utvalget, ble utvalget satt uten representasjon fra kommunesektoren.

I mandatet er det videre uttrykkelig presisert at utvalget «ikke [skal] vurdere [...] endringer i skatte- og avgiftsregel for mineralnæringen ut over» de avgifter og gebyrer som følger av §§ 39, 56, 57 og 58 i gjeldende minerallov. Dette innebærer at utvalget i utgangspunktet har vært avskåret fra å se nærmere på en ordning med grunnrenteskatt eller lokale inntekter fra mineralvirksomhet til kommunene, slik blant annet evalueringsutvalget har pekt på burde utredes.

USS' mener at denne avgrensningen er sterkt beklagelig, ettersom det er rimelig at de berørte lokalsamfunn blir sittende igjen med en andel av verdiskapingen, – i tillegg til at den vil bidra til større interesse blant kommunene for å legge til rette for mineralvirksomhet og dermed fortgang i det grønne skiftet. USS sendte derfor brev til NFD etter at mandatet ble offentliggjort, med anmodning om en endring av mandatet slik at det også omfattet en utredning av lokale inntekter, jf. brev fra USS til NFD 26. februar 2021. Departementet besvarte brevet 22. mars 2021 hvor anmodningen ble avvist, men hvor USS ble oppfordret til å ta opp innspillet på nytt i forbindelse med høringen av utvalgets utredning.

USS vil på denne bakgrunn i punkt 11 utdype sin begrunnelse for hvorfor kommunene bør få en andel av verdiskapingen og innretningen på denne.

4 GENERELT OM UTVALGETS FORSLAG

Minerallovutvalgets forslag vil innebære en ny, helhetlig lov om mineralvirksomhet som skal avløse gjeldende lov. USS støtter dette.

Et hovedgrep i utvalgets forslag er at skillet mellom statens og grunneiers mineraler *videreføres*, men det foreslås at forvaltningen *samordnes* bedre ved at det etableres en felles undersøkelsestillatelse for statens mineraler og for industrimineraler og lette mineral (som er grunneiers mineraler). USS støtter dette, selv om begrepsbruken kunne vært diskutert. Det er lite intuitivt hva som menes med statens og grunneiers mineraler.

Utvalget foreslår at Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) skal tildele undersøkelsestillatelse for disse mineraltypene. USS støtter dette, se imidlertid vår kommentar om kommunenes planmyndighet i punkt 5 og rekkefølgebestemmelse punkt 5.4 og behovet for å involvere kommunene i punkt 9.

Et flertall i utvalget foreslår at det skal kreves avtale med grunneier *før* DMF kan tildele undersøkelsestillatelse.

Utvalget foreslår at undersøkelsestillatelsen skal gi utvinningsrett til statens mineraler dersom vilkåret om drivverdighet oppfylles, mens det for industrimineraler og lette metaller i tillegg kreves en avtale med grunneieren.

Utvalget foreslår en ny bestemmelse i utkastet til § 1-8 som vil gi mineralmyndighetene en samordningsplikt av minerallov-saksbehandlingen med saksbehandlingen etter plan- og bygningsloven, forurensningsloven og annet relevant regelverk. Blant annet innebærer bestemmelsen at DMF må vurdere om det er hensiktsmessig å avholde et oppstartsmøte for å planlegge saksbehandlingen, der bl.a. kommunen skal delta. USS støtter i utgangspunktet forslaget om en generell samordningsplikt for å sikre tidlig involvering, koordinering og effektivisering av samordningsprosessene, og antar at det i mange saker vil være nyttig med et oppstartsmøte for å klarlegge ulike hensyn som gjør seg gjeldende i en sak. USS mener imidlertid noen av forslagene går for langt, se USS kommentarer til dette i punkt 6 nedenfor.

Når det gjelder økonomisk sikkerhetsstillelse for sikringstiltak, opprydding og istandsetting, foreslår utvalget i hovedsak å videreføre dagens regler, men foreslår enkelte justeringer for å klargjøre og i noen tilfeller begrense tiltakshaverens sikringsplikt for tidligere arbeider som er utført av andre. Utvalget foreslår også å innføre krav om avslutningskontroll når driften opphører, for å kontrollere at driften er avsluttet i samsvar med driftsplanen, og at arbeidene for å sikre og tilbakeføre området har skjedd som fastsatt. Utvalget foreslår at det fastsettes en rapporteringsplikt i forskrift, og at det er den som er ansvarlig for uttaket, typisk en entreprenør eller byggherre, som skal stå for rapporteringen. USS kommentarer til disse forslagene fremgår nedenfor i punkt 8.

Som det fremgår ovenfor og som påpekt i punkt 2.1 kan USS slutte seg til mange av forslagene, herunder forslaget om å innta en bestemmelse om forholdet til samiske interesser. Det er USS' syn at utvalget har gjennomført et grundig arbeid. Gjennomgangen viser at det er hensiktsmessig å vedta en ny, helhetlig minerallov.

Når det gjelder utvalgets forslag som berører kommunenes interesser og rolle særskilt, kommenteres disse som nevnt i punktene 5 flg. nedenfor. I tillegg vil vi i punktene 8-12 peke på andre forhold som USS har fremhevet for minerallovutvalget som viktige for kommunene i arbeidet med en ny lov, men som ikke er hensyntatt i utredningen.

5 FORSLAGENE OM SAMORDNING MED PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

5.1 Innledning

Utvalget foreslår to grep i forholdet til plan- og bygningslovgivningen som vil innebære en styrking av statens myndighet, med en tilsvarende svekkelse av kommunenes posisjon. Endringsforslagene går med andre ord etter USS syn på bekostning av det kommunale selvstyret i saker om mineralutvinning.

For det første foreslår utvalget å gi DMF myndighet til å treffe vedtak om dispensasjon fra kommunale arealplaner mv. i forbindelse med vedtak om undersøkelsestillatelse.

For det andre foreslår utvalget å senke terskelen for når staten kan treffe vedtak om statlig arealplan for å legge til rette for mineralutvinning.

Utvalgets forslag synes å bygge på en oppfatning om at sterkere statlig styring er nødvendig for å avbøte på anførte problemer med kunnskapsmangel og dårlig kapasitet i kommunene, i tillegg til å tilrettelegge for utenlandske aktører som har vansker med å orientere seg i det norske systemet.

Utvalget skriver følgende som generell begrunnelse for forslagene til endringer i forholdet til plan- og bygningslovgivningen:

«Det er liten tvil om at DMF er det fagorganet med mest kunnskap om og erfaring med mineralvirksomhet, og at det gjør dem spesielt egnet til å vurdere de til dels komplekse spørsmålene som oppstår i mineralsaker. En sterkere rolle for DMF vil sikre større grad av kontinuitet og spisskompetanse i myndighetshåndteringen av større prosjekter. Behandling av større og mer kompliserte mineralsaker krever spesialisert fagkunnskap, noe som er vanskelig å bygge opp i kommuner som kanskje bare får én slik sak til behandling. Mer myndighet til DMF kan også gi bedre forutsigbarhet og et mer oversiktlig system, ikke minst for utenlandske selskaper. Det vil også være enklere å ivareta nasjonale behov, samle flere tillatelsessteg og se tillatelser og prosesser i sammenheng. Samtidig er kommunens deltagelse i prosessen svært viktig for å sikre lokal forankring og tilslutning til prosjekter og ikke minst for å få kunnskap om lokale forhold.»

Det er USS' oppfatning at utvalget har lagt til grunn en uriktig og grovt forenklet oppfatning av kommunenes kompetanse og kapasitet, i tillegg til at forslagene er feil tiltak for å avbøte eventuelle ulemper med dagens system.

USS mener det er helt grunnleggende at kommunen videreføres som primær planmyndighet også når det gjelder mineralutvinningstiltak. Kommunene har både oversikt og lokalkunnskap som er nødvendig for å avveie mineralnæringens arealbruk opp mot annen arealbruk, herunder andre næringer og samfunnshensyn. Dette innebærer at det ikke bør etableres ordninger som gir statlige myndigheter adgang til å treffe vedtak som i dag er lagt til kommunene etter plan- og bygningsloven.

Det er USS sitt syn at erfaringene fra energisektoren tydelig viser at planmyndigheten som generelt utgangspunkt må samles i plan- og bygningsloven og med kommunen som den primære planmyndighet. USS finner en klar overføringsverdi fra energisektoren til minerasektoren når det gjelder organiseringen av planmyndigheten og ansvarsdelingen mellom de ulike forvaltningsnivåer. I den forbindelse vises det til Stortingets klare tilbakemelding til regjeringen om vindkraftmeldingen og instruksene om å tilbakeføre vindkraftsaker fra sektorlovgivningen til plan- og bygningsloven.

De to forslagene, utvalgets begrunnelse og USS' synspunkter er nærmere gjennomgått i punkt 5.2 og 5.3 nedenfor, i tillegg til utvalgets forslag om å innføre en rekkefølgebestemmelse for planmessig avklaring på driftsstadiet i punkt 5.4.

5.2 Forslaget om lavere terskel for å bruke statlig arealplan

5.2.1 Innledning

Utvalget foreslår å senke terskelen for når statlige myndigheter kan vedta statlig arealplan for å legge til rette for mineralvirksomhet i en kommune. Forslaget fremkommer som nytt fjerde avsnitt til § 6-4 i plan- og bygningsloven:

«Første og andre avsnitt gjelder tilsvarende når det er nødvendig for å sikre gjennomføringen av mineralvirksomhet for å oppnå samfunnsmessige målsetninger eller der det er et vesentlig potensial for verdiskaping.»

Henvisningen til bestemmelsens første og andre ledd viser til departementets kompetanse til å henstille til en kommune om å utarbeide arealdel til kommuneplan eller reguleringsplan (første ledd) eller selv utarbeide og vedta slik plan (andre ledd). Vilkåret for at departementet kan ta i bruk slik kompetanse, er at det er nødvendig for «gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs eller vernetiltak» eller at «andre samfunnsmessige hensyn tilsier det». Det er antatt at terskelen for å vedta slike statlige planer er høy, jf. nedenfor.

USS oppfatter forslaget slik at det medfører en senkning av terskelen for å bruke statlig arealplan på mineralområdet. I stedet for de strenge vilkårene etter første ledd, oppstiller forslaget en terskel som vil være passert når det bidrar til å «oppnå samfunnsmessige målsetninger eller der det er et vesentlig potensial for verdiskaping».

5.2.2 Utvalgets begrunnelse

Utvalget begrunner forslaget slik:

«Utvalget er av den oppfatning at utviklingen de seneste årene tilsier at det bør være økt mulighet til å ta i bruk dette virkemiddelet også for mineralprosjekter. Samfunnet har et behov for mineraler for å sikre en grønn omstilling og tilgang til råvarer som er kritiske for ulike typer industrivirksomhet og for samfunnsutviklingen i det hele. For tilgangen til visse råvarer kan også internasjonale markedsforhold og sikkerhetspolitiske forhold gjøre at utenrikspolitiske eller sikkerhetsmessige hensyn kan være relevante vurderingsmomenter. Dessuten har staten et eierskap over statens mineraler som gjør at staten i visse tilfeller kan ha en spesiell interesse i at det åpnes for mineralvirksomhet.

Utvalget legger til grunn at det økende behovet for mineraler i samfunnet, kombinert med komplekse saksforhold og høyt konfliktnivå, gjør at det i fremtiden vil være mer naturlig å ta i bruk statlige planer i tilfeller der det er en nasjonal eller internasjonal interesse i utvinningen og en kommunal planprosess ikke vil gi et resultat som statlige myndigheter vurderer å være i samsvar med tungtveiende nasjonale interesser.

[...]

Utvalget legger til grunn at det bør være en høy terskel for å bruke en slik bestemmelse. Bestemmelsen er tenkt som en mulighet for mineralprosjekter med antatt spesielt høy verdiskaping og for prosjekter som vil bidra til å dekke et behov for mineralressurser som er av særlig stor betydning, eller der tilgangen er kritisk. Det kan for eksempel være der mineralene er av spesiell strategisk betydning. Behovet for kritiske mineralressurser kan være nasjonalt eller internasjonalt. [...]

Utgangspunktet etter plan- og bygningsloven vil fortsatt være at det er kommunen som er planmyndighet, og utvalget forutsetter at bestemmelsen primært bør brukes der planbehandling i kommunen har vært gjennomført, men ikke har ført til et resultat som er akseptabelt for myndighetene, eller der kommunen har avvist å behandle plan om mineralutvinning.»

5.2.3 USS støtter ikke forslaget

USS er sterkt imot forslaget. Det er USS' oppfatning at de gjeldende vilkårene for bruk av statlig plan i dag representerer en fornuftig avveining av hva som bør være vilkårene for at det skjer inngrep i det kommunale selvstyret gjennom at det vedtas statlige arealplaner – også på mineralområdet. Det er følgelig ikke grunn til å foreta en utvidelse av statens mulighet for å anvende statlig plan.

Utvalget viser til at mineralloven i dag ikke har noen egen hjemmel for at det kan fastsettes statlige planer for mineralprosjekter. Det er riktig, men det fremgår av forarbeidene til den gjeldende mineralloven at ansvarsfordelingen i dag mellom kommunen og staten er gjennomtenkt. Nærings- og handelsdepartementet skriver selv i lovproposisjonen til Stortinget at:

«Departementet fastholder det grunnleggende prinsipp, slik det også fremgår av høringsnotatet, om at det er plan- og bygningsloven som skal avklare arealbruken. Kommunens kompetanse til å regulere bruken av områdene vil ikke bli berørt av den nye mineralloven.»¹

Muligheten for å gripe inn med statlig plan der kommunen motsetter seg utvinning, er ikke berørt i forarbeidene til den gjeldende loven. Det betyr at lovgiver ikke engang vurderte dette som en mulighet forrige gang det skulle vedtas en ny minerallov. Dette utgangspunktet bør videreføres i den nye loven.

Når kommunene behandler og vedtar kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner, er det på bakgrunn av et omfattende utredningsarbeid der forholdene er lagt godt til rette for medvirkning fra lokalsamfunnet og andre aktører. Saksbehandlingsreglene er like for alle former for reguleringsplaner, noe som gir stor grad av forutsigbarhet. Kommunens ansatte fagpersoner som forbereder planene, og folkevalgte politikere som vedtar planene, har inngående kjennskap til lokale forhold. De kan derfor foreta gode avveininger som blir akseptert av lokalsamfunnet og ikke minst vurdere mulige samordningsgevinster med andre lokale tiltak. Lokal kjennskap medfører også at planene, dvs. plankartet og bestemmelsene, kan utformes slik at negative konsekvenser begrenses og kompenserende tiltak iverksettes. Slike forhold ivaretas best på kommunalt nivå i en alminnelig plansak. For ordens skyld nevnes at de samme hensyn begrunner at heller ikke fylkeskommunene bør få noen forsterket rolle i saker om mineralutvinning.

I dag ligger den primære planmyndigheten til kommunen. I plan- og bygningsloven fra 2008 ble anlegg for omforming og overføring av energi unntatt kommunens planmyndighet og lagt til sektormyndigheten. Begrunnelsen for denne lovendringen var å sikre energiforsyningen.² Overordnede, nasjonale hensyn var følgelig den bærende begrunnelsen for å frata kommunene planmyndigheten på dette området.

Situasjonen med mineralutvinning skiller seg imidlertid fra vannkraft og kraftlinjer, ved at mineralutvinning normalt berører en eller noen få kommuner. Vannkraftutbygging og kraftlinjer berører i mange tilfelle hele vassdrag, og dermed som oftest en rekke kommuner. Spørsmålet om

¹ Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) s. 48, venstre spalte.

² Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 39-40.

overordnede nasjonale hensyn gjør seg med andre ord ikke gjeldende i samme grad i mineralsaker som for energiforsyningen.

USS er enig med utvalget i at det kan tenkes situasjoner der det er en vesentlig nasjonal interesse å sikre gjennomføringen av et mineralprosjekt, eksempelvis der det er tale om mineraler som ikke finnes, eller i liten grad finnes andre steder i landet. Dette kan gjelde, slik utvalget skriver, for eksempel der samfunnet har et behov for mineraler for å sikre en grønn omstilling og tilgang til råvarer som er kritiske for ulike typer industrivirksomhet, eller for å sikre tilgang til visse råvarer der utenrikspolitiske eller sikkerhetsmessige hensyn gjør det påkrevet.

USS mener imidlertid at gjeldende vilkår for bruk av statlig plan i plan- og bygningsloven § 6-4 første og andre ledd allerede gir hjemmel for bruk av statlig plan i slike tilfeller, dersom det er politisk ønsket av nasjonale myndigheter. Som nevnt innebærer dagens ordning at statlig arealplan kan vedtas når *«gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs- eller vernetiltak gjør det nødvendig, eller når andre samfunnsmessige hensyn tilsier det»*. Bestemmelsen er en videreføring av 1985-lovens § 18, og det fremgår av forarbeidene til denne lovbestemmelsen at:

«[D]et er nødvendig med bestemmelser av denne karakter for å kunne skjære igjennom hvis kommunen nekter å medvirke til å utarbeide planer eller endre gjeldende planer i de tilfeller hvor dette er nødvendig for å få gjennomført tiltak av nasjonal eller regional interesse.»³ (vår understrekning)

Om den samme bestemmelsen i bygningsloven av 1965 fremgår følgende av forarbeidene til 1985-loven:

«Når påtrengende rikspolitiske eller andre samfunnsmessige hensyn tilsier det, kan departementet gi bindende pålegg til kommunene om utarbeiding av vedtekter og reguleringsplaner (...).»⁴ (vår understrekning)

Forarbeidene og lovhistorikken forutsetter at adgangen til å benytte statlig plan er ment å være snever og at det må foreligge påtrengende hensyn av nasjonal eller regional betydning. Mineralutvinnings-selskapene har – i likhet med annen privat næringsvirksomhet – *først og fremst* en målsetting om å generere et økonomisk utbytte for sine eiere. Sjelden vil lokalisering av et mineralutvinningstiltak utgjøre et påtrengende samfunnshensyn av nasjonal eller regional betydning. Men som nevnt er USS enig med utvalget i at det *kan tenkes* situasjoner hvor dette vil være tilfelle, for eksempel der et spesielt verdifullt mineral for det grønne skiftet skulle finnes bare ett sted, og hvor det i tilfelle kan argumenteres for at sterke nasjonale hensyn krever statlig plan dersom lokal motstand foreligger. I så fall vil dagens vilkår være oppfylt.

USS kan ikke se at mineralnæringen skiller seg fra annen, kommersiell næringsvirksomhet på en måte som tilsier unntak fra de interesseavveininger og arealbruksprioriteringer som foretas gjennom den ordinære, demokratiske planprosessen som er lagt til kommunene. Det er spesielt kritikkverdig at

³ Ot.prp. nr. 56 (1984-1985) s. 108-109.

⁴ Ot.prp. nr. 56 (1984-1985) s. 32.

utvalget foreslår at statlig arealplan skal kunne benyttes der det er et «*vesentlig potensial for verdiskaping*». Å gjøre slike privatøkonomiske profitt hensyn alene til et rettsfaktum som kan begrunne vesentlige inngrep i det kommunale selvstyret er ikke bare ukjent i plan- og bygningsretten for øvrig, men langt på siden av en tankegang om arealbruksavveininger som vår rettsorden bør være bekjent av.

USS mener at om ikke den eneste, så er den beste måten å begrense arealkonflikter og sikre lokal aksept for mineralutvinning på, å la kommunen selv bestemme om den vil regulere områder til slik virksomhet. Kommunene er i utgangspunktet opptatt av næringsutvikling og å sikre lokalsamfunnet arbeidsplasser. På samme måte som med landbaserte vindkraftanlegg, er imidlertid mineralutvinning tiltak som typisk også kan ha en rekke negative virkninger som kun inntreffer lokalt; støy, støv, forurensning, store landskapsinngrep og arealbåndlegging. Kommunene som den primære arealforvalter er gitt i oppgave å avveie fordeler og ulemper ved ulike tiltak, herunder også stor industri. USS kan ikke se at det er forhold ved mineralnæringen som skiller seg vesentlig fra andre industriltak som skulle tilsi en utvidet bruk av statlig plan.

USS mener at plankompetansen må henge sammen med tiltakets karakter og hvor det får virkninger. Dette gir planer og vedtak som er bedre, mer balanserte og som gir grunnlag for lokal aksept. Dette prinsipielle utgangspunktet gjenspeiles også i lovforarbeidene til plan- og bygningsloven:

*«Det er et viktig prinsipp at planleggingen skal skje mest mulig desentralt og nærmest mulig de som berøres av beslutningene. Planprosessene skal sikre åpenhet, informasjon og deltaking fra direkte berørte og andre interesserte.»*⁵

Lokal aksept er både mineralnæringen og kommunen avhengig av, og det bør derfor heller være en statlig oppgave å sørge for at kommunene har tilstrekkelige insentiver til å godkjenne utvinningstiltak.

USS vil derfor advare mot utvalgets forslag, og viser til at det vil kunne bidra til økt lokal motstand mot mineralprosjekter i fremtiden. Noe slikt vil være et skritt i helt feil retning.

5.3 Forslaget om at DMF skal kunne dispensere fra kommunale arealplaner

5.3.1 Innledning

Utvalget foreslår å gi DMF kompetanse til å fatte vedtak om dispensasjon fra kommunale planer i forbindelse med vedtak om undersøkelsestillatelse. Til tross for at utvalget ifølge mandatet ikke skulle foreslå endringer i annet regelverk, men kun «*om nødvendig peke på behov for endringer i annet lovverk*», foreslår utvalget en endring i plan og bygningsloven, jf. forslaget til ny § 19-4 første avsnitt, ny andre setning:

«Myndighet til å gi dispensasjon i saker som krever undersøkelsestillatelse etter mineralloven § 4-3, tilligger Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard».

⁵ Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 34, venstre spalte.

Forslaget til endringen i plan- og bygningsloven § 19-4 korresponderer med forslag til tredje ledd i § 4-4 i utvalgets forslag til ny minerallov:

«Direktoratet kan fastsette at den som får undersøkelsestillatelse, også skal ha rett til nødvendig motorferdsel i utmark etter lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag og få dispensasjon fra plan etter lov 27. juni nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling.»

Forslaget innebærer en spesialregulering for mineralområdet som vil være helt fremmed fra hva vi er kjent med fra noe annet område. Dersom forslaget blir vedtatt, vil det medføre en svekkelse av det kommunale selvstyret og dermed innebære et inngrep i ansvarsfordelingen mellom kommunale og nasjonale myndigheter i saker om arealutnyttelse.

5.3.2 Utvalgets begrunnelse

Minerallovutvalget begrunner forslaget med at det er nødvendig for «å oppnå større verdiskaping fra mineralvirksomheten i Norge», ettersom «antallet mineralprosjekter må øke». Ifølge utvalget vil et «uklart og komplisert regelverk skape usikkerhet som kan forhindre ny undersøkelsesvirksomhet», og kravene i regelverket «må være tydelige, slik at man unngår situasjoner der det blir satt i gang undersøkelsesvirksomhet uten nødvendige avklaringer etter plan- og bygningsloven eller annet regelverk».

Utvalget skriver videre at det har drøftet ulike modeller, «og gjennom arbeidet [har] fått inntrykk av at det er lite bevissthet rundt at undersøkelser etter mineraler kan kreve dispensasjon fra planen fra kommunen». Ifølge utvalget «virker [det] som mange slike saker ikke blir fulgt opp av kommunene». Det er utvalgets oppfatning at forslaget vil styrke hensynet til miljø og omgivelser ettersom en vil få en behandling der «kommunen er involvert».

Ifølge utvalget har det ønsket «å forenkle og samordne kravene etter mineralloven og plan- og bygningsloven på undersøkelsesstadiet, uten å svekke plan- og bygningsloven og kommunens myndighet vesentlig». Utvalget skriver videre at til tross for at kommunene «som regel vil ha rettslig adgang til å gi dispensasjon for undersøkelsesaktivitet» etter dagens regelverk, «har man sett at politisk motstand mot mineralprosjekter i en del kommuner kan gjøre det krevende for kommunen å vurdere slike saker», noe som kan innebære at «politiske hensyn kan føre til at det ikke blir gitt nødvendig tillatelse til undersøkelser».

5.3.3 USS støtter ikke forslaget

USS er sterkt imot forslaget. Å gi DMF som et statlig organ myndighet til å treffe vedtak om dispensasjon fra kommunale arealplaner, er i strid med den vanlige organiseringen av forholdet mellom kommune og stat i arealsaker, og fremstår som en undergraving av det kommunale selvstyret i saker om arealdisponering. Dette gjelder særlig sett i sammenheng med utvalgets øvrige forslag om svekkelse av det kommunale selvstyret, gjennom forslaget om utvidet bruk av statlige arealplaner og forslaget om å gi DMF myndighet til å gi tillatelser etter motorferdselloven.

Arealforvaltning er i kjernen av det kommunale selvstyret. Derfor er kommunene gjort til den primære arealmyndighet etter plan- og bygningsloven; en modell som har røtter tilbake til den tidligste plan- og

byggningslovgivningen. Spørsmål om hvordan arealer skal forvaltes, reiser behov for å avveie en rekke hensyn. Grunnholdningen i det norske systemet er at det er kommunene som er nærmest til å foreta disse avveiningene. Dette gjelder etter vårt syn særlig på dispensasjonsstadiet, hvor det nettopp dreier seg om å vurdere om lokalt planverk skal fravikes.

USS bemerker at forslaget ikke bare innebærer at DMF gis kompetanse til å gi dispensasjon i slike saker, men også at *kommunene uttrykkelig fratras slik myndighet*, jf. forslaget til den nye ordlyden i pbl. § 19-4. Vi er ikke kjent med at det eksisterer noe annet område hvor kommunene både uttrykkelig er fratatt sin dispensasjonsmyndighet, og at andre myndigheter er gitt kompetanse til å treffe vedtak om dispensasjon. Forslaget innebærer dermed et prinsipielt brudd, og vil bidra til en uthuling av et system som i størst mulig grad bør være konsekvent.

Utvalget har i liten grad problematisert at dispensasjonsvurderingen skal foretas utfra lovens materielle vilkår, som i hovedsak fremgår av plan- og byggningsloven § 19-2. Det fremgår her at to vilkår må være oppfylt for at det skal kunne treffes vedtak om dispensasjon:

1. Hensynene bak bestemmelsen det dispensereres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser kan ikke bli vesentlig tilsidesatt.
2. Fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene.

Vilkårene er kumulative, hvilket innebærer at begge må være oppfylt for at dispensasjon skal kunne gis. Selv om vilkårene er oppfylt, har kommunen et kan-skjønn i vurderingen av om det skal gis dispensasjon eller ikke.

Utvalgets forslag innebærer for det første at vurderingen av de *materielle* vilkårene blir overført til et statlig organ. Disse er underlagt et rettsanvendelsesskjønn, og kan i tilfelle klage eller søksmål underlegges full prøving av klageorganet (Statsforvalteren) eller domstolene. I tillegg innebærer forslaget at det frie kan-skjønn skal utøves av DMF, dvs. spørsmålet om det er hensiktsmessig eller ønskelig å gi dispensasjon fra kommunens planer. DMF har ikke den lokalkunnskap som er nødvendig, og har ikke kjennskap til hva som har vært bakgrunnen for de avveiningene kommunenes planer bygger på. DMF har heller ikke den legitimitet som er nødvendig for å foreta disse avveiningene.

Utvalget skriver som begrunnelse for forslaget at det er nødvendig fordi «*politiske hensyn kan føre til at det ikke blir gitt nødvendig tillatelse til undersøkelser*» etter dagens ordning. Det er vår oppfatning at utvalget her synliggjør en grunnleggende misforståelse omkring hvorfor kommunene i utgangspunktet har denne myndigheten, og hva et demokrati innebærer. At politiske hensyn kan føre til at en dispensasjonssøknad avslås, er ikke bare et mulig utfall av en lokaldemokratisk prosess, men en avgjørende forutsetning for at det i det hele tatt skal være noe demokrati knyttet til spørsmålet om hvordan arealene i en kommune skal utnyttes. Det ligger i kjernen av dagens system at de lokale folkevalgte, etter at de er valgt av innbyggerne i kommunen, skal treffe de vedtak som de mener avveier de ulike hensynene best. Dersom oppfatningen i kommunen er at en viss type arealdisponering ikke er ønskelig, gir dagens ordning det nødvendige handlingsrom for at lokalpolitikerne kan si nei. Det er ikke ukjent at saker om arealdisponering blir viktige i lokale valgkamper, og dermed blir kommunestyrevalgene innbyggernes anledning til å utøve sin rett til å påvirke hvordan lokalsamfunnet

skal utvikle seg. USS kan ikke se at dette på noen måte representerer et argument *mot* å videreføre dagens ordning.

Videre vil USS understreke at utvalget synes å overdrive kommunenes inkompetanse og eventuelle mangel på kapasitet til å behandle slike saker. I de tilfeller en sak om mineralutvinning er ukjent for en kommune, avstedkommer selve dispensasjonsvurderingen helt alminnelige planfaglige- og arealpolitiske vurderinger hvor vilkårene og hensynene er de samme som i alle andre dispensasjonssaker kommunene behandler. Om det er nødvendig å styrke kommunenes kapasitet i forbindelse med en slik sak, bør det isteden løses gjennom å gi kommunene rett til kostnadsdekning for utgifter til eventuell nødvendig faglig og juridisk bistand, jf. pkt. 10 nedenfor.

Vi kan ikke se at utvalgets forslag innebærer et klarere regelverk. Tvert imot vil forslaget innebære en *fragmentering av plan- og bygningslovgivningen på ett enkelt område*. USS er bekymret for hvilken presedens dette kan skape for uthuling av det kommunale selvstyre.

Forslaget synes lite gjennomtenkt og utredet når det gjelder den praktiske gjennomføringen. Utvalget skriver at kommunene skal involveres og høres, men i forslagene til lovtekst fremkommer det ikke at kommunene skal ha noen rolle i DMFs dispensasjonssaksbehandling. Det er heller ikke foreslått noen regulering som innebærer at kommunene skal uttale seg til saken. Utvalget skriver riktignok i utredningen at «*regelen i § 19-1 siste setning om at regionale og statlige myndigheter skal få uttale seg før dispensasjonsvedtaket, må gjelde tilsvarende for kommunen*». Vi kan imidlertid ikke se at dette er riktig. Henvisningen til statlige og regionale myndigheter i § 19-1 omfatter etter sin ordlyd ikke kommunene, som verken er en statlig eller regional myndighet, verken i plan- og bygningslovens eller noen annen forstand. Dersom utvalget har ment at bestemmelsen skal komme tilsvarende til anvendelse for kommunene, må det samtidig foreslås at det må fremgå uttrykkelig av lovteksten.

Videre vil klagebehandlingen avvike vesentlig fra den alminnelige ordningen for dispensasjonssaker, ettersom myndigheten etter utvalgets forslag skal ligge til NFD, og ikke til Statsforvalteren. Dette forslaget er heller ikke hensyntatt i forslaget til lovtekst, hvilket vi antar vil kunne skape visse problemer i den praktiske gjennomføringen. Dersom et fagdepartement skal være klageinstans i stedet for Statsforvalteren, vil konsekvensen være at hensynet til helhetlig og objektiv saksbehandling blir svekket; tilsvarende som dersom kommunen fratas myndigheten til å behandle saken i første instans.

Utvalget gjengir enkelte andre modeller for å samordne saker om undersøkelsestillatelse med plan- og bygningslovgivningen, herunder å gi kommunene plikt til å vurdere om undersøkelsen vil kreve planavklaring, å unnta undersøkelser etter mineralloven fra plan- og bygningslovgivningen generelt, eller å innta slike undersøkelser som et underformål til LNFR-formålet. Disse alternativene er forkastet av utvalget, tilsynelatende *fordi de etterlater et rom for kommunalt selvstyre*. USS støtter heller ikke disse alternativene, men oppfatter at utvalgets begrunnelse for ikke å gå videre med dem synliggjør utvalgets syn på kommunenes rolle i slike saker. At utvalget ønsker å unngå at det gis rom for kommunalt selvstyre er klargjørende for det alternativet utvalget har landet på.

Etter USS' syn er det ingen grunn til å gjøre endringer i dagens ordning og ansvarsdeling. Vurderingen av behov for dispensasjon for undersøkelser etter mineralloven bør være underlagt de samme kriterier som alle andre dispensasjonsvurderinger, og bør foretas av kommunene i første instans med

Statsforvalteren som klageinstans. For å sikre en effektiv saksbehandling er det vesentlig at tiltakshaver tar kontakt med kommunene på et tidligst mulig stadium i saken.

5.4 Forslaget om rekkefølgebestemmelse

5.4.1 Innledning

Minerallovutvalget foreslår i utkastet til ny lov § 6-3, om tildeling av driftstillatelse, i fjerde ledd, å oppstille et rekkefølgekrav:

«Før det kan fattes vedtak om driftstillatelse, skal utvinningsområdet være avklart i vedtak etter lov 27 juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling».

Bestemmelsen vil innebære at det ikke kan gis driftstillatelse før mineralvirksomheten er sikret nødvendig planhjemmel etter plan- og bygningsloven. Ettersom utvinning av mineraler er å anse som et tiltak etter plan- og bygningsloven, jf. § 1-6, jf. § 20-1 første ledd, særlig bokstav k («*vesentlige terrenginngrep*»), kan det heller ikke etter gjeldende rett gis tillatelse til tiltak som er i strid med arealformålet i kommune- eller reguleringsplan. I så fall er det nødvendig med dispensasjon etter kapittel 19, eventuelt statlig arealplan etter plan- og bygningsloven § 6-4. Forslaget om rekkefølgebestemmelse innebærer imidlertid en ny rettstilstand, ettersom det etter gjeldende rett ikke er noen samordning mellom tiltakets planstatus og mineralmyndighetens kompetanse. Etter dagens lovgivning er det i gjeldende minerallov § 5 kun vist til at tillatelser etter mineralloven ikke erstatter andre nødvendige tillatelser, som for eksempel etter plan- og bygningsloven.

Utvalgets forslag viderefører initiativet som ble fremmet av NFD i Prop. 124 L (2020–2021), hvor følgende bestemmelse var foreslått som nytt andre ledd, sjetten punktum i § 43 i gjeldende minerallov:

«Før søknaden om driftskonsesjon tas opp til behandling, skal driftsområdet være avklart i vedtak etter plan- og bygningsloven.»

Næringskomitéen på Stortinget støttet forslaget i Innst. 611 L (2020–2021), avgitt 27. mai 2021. Imidlertid kom Stortingets flertall under plenumsbehandlingen til at rekkefølgebestemmelsen burde vurderes av minerallovutvalget før den eventuelt ble gjort til lov, og traff derfor først henstillingsvedtak til Regjeringen om å oversende forslaget til minerallovutvalget, for deretter å stemme ned selve lovendringsforslaget på dette punkt.

5.4.2 Utvalgets begrunnelse

Utvalgets forslag avviker fra NFDs forslag i Prop. 124 L (2020–2021) når det gjelder på hvilket *tidspunkt* planavklaringen må ha skjedd: Mens NFDs opprinnelige forslag innebar at avklaringen måtte være skjedd *før* DMF tok *søknad* om driftskonsesjon til behandling, innebærer utvalgets forslag at avklaringen må skje *før det gis* driftstillatelse. Med utvalgets forslag kan altså DMF ta en søknad om driftstillatelse til behandling uten at planavklaring foreligger, slik at det parallelt med DMFs arbeid kan jobbes med å avklare planforholdene.

5.4.3 USS støtter utvalgets forlag

USS merker seg utvalgets begrunnelse for sitt forslag, og ser at det kan være urimelig å etablere en ordning som uttrykkelig forhindrer at DMF starter sin saksbehandling før planavklaring foreligger. USS er enig med utvalget i at de fleste tiltakshavere normalt vil ønske å ha en ferdig vedtatt reguleringsplan før det søkes om driftskonsesjon, og at det således er av mindre betydning hvilken løsning som velges. Det vil uansett være tiltakshaver som har risikoen for at kommunen gjennom sitt planarbeid skulle lande på en løsning som avviker fra de forutsetninger som ligger til grunn for driftstillatelsessøknaden som er til behandling i DMF.

USS mener det bør innføres en rekkefølgebestemmelse og støtter det justerte forslaget fra utvalget.

6 FORSLAGET OM SAMORDNING MED MOTORFERDSELLOVEN

6.1 Innledning

Utvalget foreslår å gi DMF kompetanse til å tillate motorferdsel i utmark til undersøkelse av mineralske ressurser. Utvalget viser til at det vil være hensiktsmessig å innføre en ny bestemmelse i motorferdselsforskriften som gir direktoratet denne kompetansen, men har i tillegg foreslått (som nevnt ovenfor) en egen bestemmelse som § 4-4 tredje ledd i den nye loven med slik ordlyd:

«Direktoratet kan fastsette at den som får undersøkelsestillatelse, også skal ha rett til nødvendig motorferdsel i utmark etter lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag og få dispensasjon fra plan etter lov 27. juni nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling § 19-2.»

Forslaget vil innebære et avvik fra gjeldende ordning, hvor hovedregelen er at det er *kommunen* som etter søknad kan gi tillatelse til slik motorferdsel:

- Kommunen har etter motorferdselloven § 6 myndighet til å gi slik tillatelse dersom «*særlige grunner foreligger*».
- I tillegg har kommunen myndighet til å gi tillatelse til motorferdsel i utmark etter motorferdselsforskriften § 5 a, til transport av materiell og utstyr i forbindelse med utmarksnæring – hvilket omfatter leting og undersøkelse etter mineralske ressurser. Slik tillatelse kan bare gis til søkere som er registrert i enhetsregisteret, og kan kun forlenges dersom virksomheten er momspiktig. Motorferdselen må foregå langs traktorvei dersom den skjer på barmark (med unntak for Finnmark).
- Dersom det ikke er mulig å komme til området via traktorvei, kan kommunen etter forskriften § 6 gi tillatelse til ferdsel på annen, men terskelen etter § 6 er høyere.

6.2 Utvalgets begrunnelse

Utvalget begrunner forslaget med at dagens ordning er lite tilpasset «*det behovet hensynet til mineralvirksomhet reiser*». Utvalget viser til at det er uheldig at tiltakshaveren «*er nødt til å søke om tillatelse fra kommunen til motorferdsel i tillegg til dispensasjon fra planen der det er nødvendig, og undersøkelsestillatelse fra DMF*».

Utvalget viser i tillegg til at dagens ordning er problematisk fordi begrensningen på to år er for snever, og at mulighetene for forlengelse er for små og med for strenge vilkår, jf. ovenfor. Videre viser utvalget til at dagens ordning gir for dårlige muligheter ettersom det i utgangspunktet kun kan gis tillatelse til transport på traktorvei på barmark.

Utvalget begrunner altså forslaget *både* med at det er vanskelig for å søkere å forholde seg til både kommunen og DMF, *og* med at dagens materielle regler er for snevre for å favne mineralvirksomhetens behov.

6.3 USS støtter ikke forslaget

USS er kritisk til forslaget. På samme måte som når det gjelder forslagene om å gi DMF myndighet til å dispensere fra kommunale planer i forbindelse med vedtak om undersøkelsestillatelse og den lavere terskelen for bruk av statlig arealplan, innebærer forslaget et inngrep i det kommunale selvstyret. Dette vil kunne øke den lokale motstanden mot mineralutvinningsprosjekter, og vil kunne medføre en svekkelse av hensynet til andre forhold enn mineralvirksomheten.

USS kan ikke se at det er noen viktig innvending mot å videreføre dagens ordning at det må søkes om tillatelse til motorferdsel i utmark i tillegg til undersøkelsestillatelse. Det er en styrke ved dagens ordning at forskjellige myndighetsorganer har ansvar for å avveie forskjellige tiltak etter lovbestemmelser som har til formål å sikre ulike interesser. Dersom DMF får kompetanse til å gi tillatelse til motorferdsel i utmark som en del av undersøkelsestillatelsen, frykter USS at motorferdselstillatelsen blir en formaløvelse uten reelt innhold – med negative konsekvenser for natur, miljø og andre lokale hensyn. USS kan ikke se at DMF har den lokalkunnskap som er nødvendig for å foreta disse avveiningene på en tilfredsstillende måte. Forslaget føyer seg således inn i en gjennomgående trend i utvalgets forslag som innebærer en svekkelse av det kommunale selvstyret med tilhørende fragmentering av regelverket og særbehandling av mineralnæringen. Dette er svært uheldig.

Dersom det er behov for endringer i gjeldende regelverk for å gjøre det bedre tilpasset mineralnæringens behov, ser USS det som mer hensiktsmessig å forfølge et av de andre alternativene som utvalget har vurdert: det kan i stedet skje en endring i motorferdselsforskriften § 5 a slik at den blir bedre tilpasset mineralvirksomheten, for eksempel gjennom å fjerne tidsbegrensningen og ikke oppstille noe vilkår om momspålegg i tillegg til en fjerning av kravet om transport på traktorvei. USS støtter imidlertid ikke at kommunens frie skjønn bør fjernes. Det er avgjørende at arealbruk er underlagt et reelt kommunalt selvstyre, og da må kommunen ha anledning til å si nei dersom den mener det representerer den beste avveiningen av ulike hensyn.

7 SAMISKE RETTIGHETER

Utvalget har i § 2-8 foreslått å lovfeste i ny minerallov at det ikke kan gis tillatelse til aktivitet eller tiltak som vil føre til «*vesentlige negative virkninger*» for naturgrunnlaget for samisk kulturutøvelse. Utvalget viser til at dette er normen for hva som ville innebære en krenkelse av SP artikkel 27, som ble uttrykt av Høyesterett i HR-2021-1975-S (Fosen-dommen). Bestemmelsen innebærer dermed etter utvalgets syn ikke noen ny norm eller regel, ettersom dette allerede gjelder etter menneskerettsloven og SP artikkel 27, slik Høyesterett har tolket denne.

I Fosen-dommen er det lagt til grunn at grensen - «*vesentlige negative virkninger*» - vil være brutt dersom reieneierne blir fratatt muligheten til å drive «*med noe som naturlig kan karakteriseres som næringsvirksomhet*», og at inngrepet det er snakk om, må ses i sammenheng med andre gjennomførte eller planlagte inngrep i området. Dette er nå foreslått presisert i lovteksten.

USS støtter lovforslaget, ettersom denne normen allerede følger av Høyesteretts dom. USS er også enig med utvalget i at det bør gjelde felles regler i alle de tradisjonelle samiske områdene, og at det både på grunnlag av Norges internasjonale forpliktelser og nasjonal rett er nødvendig å oppheve det tidligere skillet mellom reguleringen i Finnmark og reguleringen i resten av det samiske området.

Lovforslagets § 2-8 første ledd første avsnitt regulerer når det kreves konsultasjon, og hvordan den skal gjennomføres i mineralsaker. USS støtter forslaget, som er i samsvar med de generelle kravene til konsultasjon i tradisjonelle samiske områder, inntatt i sameloven kapittel 4. I forarbeidene til konsultasjonsreglene i sameloven er det lagt til grunn at dagens minerallov ikke tilfredsstiller folkerettens krav om konsultasjon, se Prop. 86 L (2020–2021), side 79, der det også går frem at det bør fastsettes egne regler om konsultasjon i sektorlovgivningen.

8 FORSLAGET OM ØKONOMISK SIKKERHETSSTILLELSE, OPPRYDDING OG ISTANDSETTING

USS støtter utvalgets forslag om at plikten og ansvaret til opprydding og istandsettelse etter mineralvirksomhet presiseres, jf. lovforslaget § 2-5, og at det fastsettes et absolutt krav til å stille sikkerhet for dekning av kostander ved sikring, opprydding og istandsetting (§ 2-6). USS støtter også forslaget om at det skal gjennomføres avslutningskontroll når driften opphører etter ny § 6-10, for å kontrollere at driften er avsluttet i samsvar med driftsplanen, og at arbeidene for å sikre og tilbakeføre området har skjedd som fastsatt.

USS reiser imidlertid spørsmål ved hvorfor sikringsplikten i § 2-4 første ledd, om at tiltakshaver skal «*iverksette og vedlikeholde sikringstiltak slik at mineralvirksomhet ikke medfører fare for skade på mennesker, dyr og eiendom*», begrenses til «*fare skapt gjennom egen virksomhet*» (understreket her) ved opphør av mineralvirksomheten, jf. lovforslaget § 2-4 tredje ledd.

Lovforslaget må etter USS' syn ses i sammenheng med hvem som anses å være «den ansvarlige» etter forurensningsloven § 7 andre ledd, jf. §§ 74 og 76. I Høyesteretts dom HR-2012-1254-A slo Høyesterett fast at grunneieren av en fast eiendom også kan ha «*noe som kan medføre fare for forurensning*» når eiendommen allerede var forurenset da han eller hun ervervet den. Høyesterett viste til at en «*måte å se det på, er at så lenge forurensningstilstanden opprettholdes, foreligger en vedvarende fare for forurensning*», og at det ofte også vil være slik «*at det er fare for ytterligere forurensning*».

Når tiltakshaveren har hatt den økonomiske fordelene ved å benytte eiendommen til mineralutvinning, og det vil være av stor miljømessig betydning å få sikret slike forhold, er det etter USS syn rimelig og i samsvar med alminnelige prinsipper at tiltakshaveren også er den ansvarlige for gammel forurensning. For myndighetene vil det som ved annen gammel forurensning kunne være en umulig oppgave å måtte lete seg fram til den som opprinnelig forårsaket forurensningen. Fritak for varig sikring mot fare som har oppstått fra tidligere aktiviteter innenfor området hvor tiltakshaver har foretatt utvinning eller har hatt driftstillatelse, bør derfor bare komme på tale der det vil bli helt urimelig tyngende å foreta slik sikring.

9 BEHOV FOR Å BEDRE INVOLVERING AV KOMMUNEN GENERELT, OG SPESIELT PÅ LETESTADIET

9.1 Innledning

USS har både i sine skriftlige og muntlige innspill til minerallovutvalget fremhevet behovet for sterkere involvering av kommunen på alle stadiene i en mineralutvinningsprosess. Fra våre medlemskommuner har det særlig vært pekt på at kommunene bør gis informasjon om at det er igangsatt leting etter mineraler i sin kommune. Kommunene er det myndighetsorganet som er nærmest og mest tilgjengelig for innbyggerne, og opplever det som lite tilfredsstillende at det foregår en fysisk form for planlegging av store arealinngrep uten at kommunen er informert og kan svare sine innbyggere som har spørsmål om hva som foregår.

9.2 Utvalgets forslag og begrunnelse

Minerallovutvalget foreslår å videreføre dagens ordning med informasjon kun til grunneier, ikke kommunen. Av betydning for grunneier foreslår utvalget at målinger utført fra luften tydeligere blir definert som leting. Utvalget avviser en varslingsplikt hvor kommunene bør informeres og konsulteres før letevirkksomhet igangsettes, som USS har tatt til orde for, med at det kan skape en «flaggingsproblematikk» som er uheldig av konkurransehensyn.

Utvalget foreslår i stedet en ny bestemmelse om informasjonsplikt og dialog overfor grunneiere, naboer og bruksrettshavere i utkastet til § 2-3:

«Tiltakshaver skal invitere til dialog og informere grunneier, naboer og berørte bruksrettshavere om pågående og planlagt mineralaktivitet på egnet måte tilpasset aktivitetens art, omfang og påvirkning på omgivelsene.

For større mineraluttak og for undersøkelsesarbeid av større omgang eller i områder med vesentlige motstridende hensyn skal det gjennomføres årlige møter».

9.3 USS ber departementet inkludere kommunene i kretsen av de som skal inviteres til dialog og informasjon

USS kan ikke se at det å informere kommunene innebærer en større flaggingsproblematikk enn utvalgets forslag om en lovfestet informasjonsplikt til den relativt vide kretsen av personer som utvalget ramser opp, så som bruksrettshavere. USS mener det er sterkt beklagelig at bestemmelsen ikke omfatter kommunen. Med sitt forslag viser utvalget liten forståelse for den rollen kommunen har i sitt lokalmiljø. Det vil ikke alltid være klart for tiltakshaver hvem som er bruksrettshavere i et område, og da må kommunen kunne svare. USS vil derfor oppfordre departementet om å innta den berørte kommune i oppregningen av interessentene som skal delta i dialog og informasjonsutveksling. Dette vil sikre bedre lokal forankring av mineralutvinningsprosjektene, en mer effektiv saksbehandling og vil også hensynta USS' forslag om bedre involvering av kommunen på letestadiet.

10 BEHOV FOR EN BESTEMMELSE SOM SIKRER KOMMUNENE KOSTNADSDEKNING

10.1 Innledning

I forbindelse med utvalgets møter ble USS bedt om å kommentere om kommunene ville ha tilstrekkelig kompetanse til å håndtere større saker om mineralutvinning.

USS besvarte dette med å påpeke at det langt ifra er slik at mindre kommuner i alminnelighet ikke har kapasitet eller kompetanse til å ivareta sine planoppgaver, heller ikke i forbindelse med større utbygginger. USS' og medlemskommunenes uttalte erfaring er at kommuner i alle kategorier kan ha svært gode forutsetninger for å håndtere slike saker. Det må videre skilles mellom kommuner som har vært vertskap for mineralutnytting over flere år og som har opparbeidet seg svært god kunnskap om prosessene, og kommuner som står foran en prosess som de ikke tidligere har erfaring med.

Videre viste USS til erfaringene fra vannkraftsaker og foreslo for utvalget at det innføres en bestemmelse etter inspirasjon fra vannkraftutbyggingene, hvor kommunene gis rett til å få dekket kostnader til sakkyndig bistand og saksbehandlingen av større mineralprosjekter. For vannkraftprosjekter er en slik bestemmelse lovfestet i vassdragsreguleringsloven § 13. Formålet med en slik bestemmelse er å sikre ikke bare kompetanse, men også en nødvendig uavhengig prosess, samt at saksbehandling av mineraltiltak i kommunene skjer raskt og effektivt.

10.2 Utvalgets begrunnelse

Utvalget har – i strid med kommunenes anbefalinger – konkludert med at deler av kommunenes planmyndighet overføres til DMF, se ovenfor. Utvalget har trolig av denne grunn heller ikke vurdert om det bør innføres en bestemmelse om kostnadsdekning for kommunene, slik man har for vannkraftprosjekter.

10.3 Kommunene ber departementet innføre en bestemmelse om kostnadsdekning til kommunene

USS tar avstand fra utvalgets generelle bemerkninger om kommunenes forutsetninger for å behandle mineralsaker, jf. ovenfor.

USS vil be om at det innføres en bestemmelse om kostnadsdekning slik vi har i vannkraftsaker. Kommunene har som kjent krav på å få dekket sine kostnader ved reguleringer og byggesaksbehandling i alle saker gjennom gebyrer. Også søknader om store mineraltiltak vil påføre kommunene arbeid og kostnader, og det er da rimelig at kommunene får dekket disse kostnadene, selv om det er direktoratet som er konsesjonsmyndighet.

En bestemmelse om kostnadsdekning som i vannkraftsaker vil være viktig da det kan være stor forskjell i kommunenes forutsetninger for å håndtere krevende plansaker, for eksempel der det er tale om et nytt stort mineralutvinningstiltak, og hvor kommunen ikke har erfaringsgrunnlag fra tidligere tilsvarende saker. En kommuneadministrasjon som er bemannet med utgangspunkt i et mindre antall planer og byggesøknader fra privatpersoner, kan oppleve det som krevende å få en stor mineralutvinningssak på bordet.

Ved å innføre en ordning som sikrer at kommunene får dekket sine kostnader til faglig og juridisk bistand som påløper i forbindelse med behandlingen av en mineralutvinningssak, vil kommunenes posisjon styrkes noe som sikrer legitimitet. Dette vil også være til en stor fordel for tiltakshaver. En ordning med kostnadsdekning for kommunene vil være en langt bedre løsning for å avbøte eventuelle ulemper med dagens ordning enn å frata kommunene deres myndighet i slike saker, slik utvalget har foreslått.

Som nevnt kan vassdragsreguleringsloven § 13 tjene som eksempel for en ny og liknende bestemmelse i mineralloven. Vassdragsreguleringsloven § 13 lyder slik i første ledd:

«§ 13. Utgifter til nødvendig bistand

Søkeren skal i rimelig utstrekning erstatte utgifter som grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre interesserte har hatt til nødvendig juridisk og annen sakkyndig hjelp, og som er påløpt etter at en søknad er sendt eller melding er lagt ut til offentlig ettersyn etter plan- og bygningsloven § 14-2. For revisjonssaker gjelder dekning fra tidspunktet revisjon ble vedtatt åpnet. Avgjørelsen treffes av departementet. Departementet kan i spesielle tilfeller gi forhåndstilsagn om dekning av utgifter inntil et bestemt beløp.»

Bestemmelsen må tilpasses hva som gjelder for mineraltiltak, men poenget må være å sikre at kommunens faktiske kompetanse og kapasitet til å gjennomføre en grundig og effektiv saksbehandling i saker om regulering/utbygging av vassdrag er til stede. Konsekvensen av bestemmelsen bør være at kommunen kan innhente nødvendig uavhengig sakkyndig bistand til å behandle saken, uten at det blir nødvendig å overføre saken til statlige myndigheter – eller oppbemanne administrasjonen eller nedprioritere andre oppgaver eller kommunalområder for å håndtere en sak som har preg av å være et engangstilfelle. USS' erfaring er at bestemmelsen er godt innarbeidet i kraftsektoren, og oppleves som rimelig av partene.

Vassdragsreguleringssaker og mineralutvinningssaker har mange likhetstrekk. Det dreier seg om omfattende naturinngrep for å utnytte en naturressurs, der kommunene har ansvar etter plan- og bygningsloven og der det er nødvendig med konsekvensutredninger, demokratisk medvirkning, lokalkunnskap for å identifisere aktuelle begrensende og kompenserende tiltak osv. Selv om plan- og bygningsloven er satt til side i vannkraftsaker, må tiltakshavere likevel forholde seg både til konsesjonsmyndighetene og til planmyndighetene. Kommunenes rolle er ansett som så sentral at man har lovbestemt rett til kostnadsdekning. Hensynet til en effektiv saksbehandling i mineralsaker tilsier at det bør innføres en lignende lovbestemt rett til kostnadsdekning til kommunene i disse sakene.

I alle tilfelle vil en bestemmelse i mineralloven etter modell fra vassdragsreguleringsloven § 13 eliminere innvendingen mot å la kommunene beholde sine oppgaver etter plan- og bygningsloven. Bestemmelsen vil gi en sikkerhet for at kommunen har kapasitet og kompetanse, den vil sikre uavhengig sakkyndig bistand og vil føre til bedre saksbehandling og rettsikkerhet for alle berørte interesser.

USS håper departementet følger opp forslaget i sitt videre arbeid.

11 BEHOV FOR ET BESKATNINGSREGIME SOM SIKRER KOMMUNENE AT EN ANDEL AV VERDIEN FRA MINERALVIRKSOMHET BLIR LIGGENDE IGJEN LOKALT

Kommunene får i dag ingen direkte inntekter i form av skatter eller avgifter fra mineralvirksomhet i kommunen utover eventuelt en beskjedne eiendomsskatt. Selskapsskatten går til staten.

USS mener det bør innføres et skatte og avgiftsregime som sikrer lokalsamfunnet en inntekt fra mineralvirksomhet. Dette vil gi incentiv til at kommunene tilrettelegger for mineralvirksomhet i sitt planverk og er aktive for å tiltrekke seg potensielle aktører. I tillegg vil det være rimelig sammenliknet med de ordninger med lokale inntekter som eksisterer på andre former for naturressursutnyttelse som vannkraft, vindkraft og havbruk.

Den gjeldende mineralloven ble evaluert av evalueringsutvalget oppnevnt av NFD i 2018.⁶ Evalueringsutvalget anbefalte endringer i mineralloven på flere områder, herunder at muligheten for bruk av avgifter som styringsmiddel for å dempe avtrykket fra mineralnæringen på natur, miljø og omgivelser, ble utredet nærmere. Det ble også reist spørsmål om det bør innføres en grunnrenteskatt og naturressursavgift på næringen.

Evalueringsutvalget pekte på at den historiske utviklingen innenfor bergverksindustrien har ført til at reguleringen av tilgangen til mineralressurser skiller seg klart fra reguleringen av tilgangen til andre naturressurser som vannkraft, petroleum, havenergiressurser og utkastet til ny lov om havmineraler. Det heter blant annet i rapporten at:

«Dette kan det være gode grunner til, men utvalget finner grunn til å sammenligne rettsregimet for mineralnæringen med regimet i andre ressursbaserte næringer for å se om det er elementer som ville passe også for mineralressurser på land.»

At kommuner som stiller sine naturressurser til disposisjon bør ha krav på en andel av verdiskapingen som skjer på grunnlag av disse ressursene, er påpekt av flere offentlige utvalg i den senere tid. Senest i NOU 2020:12, *Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn*, uttalte Distriktnæringsutvalget at kommunene bør få beholde mer av de verdiene som skapes lokalt, spesielt knyttet til naturressurser. Se særlig kap. 9.12 der det blant annet heter:

«Det kan argumenteres for at dersom kommunene får beholde en større andel av verdiskapingen som skjer lokalt, vil dette gi insentiver for å legge til rette for næringsutvikling. Dette vil igjen kunne være positivt for verdiskapingen og sysselsettingen i kommunen.»

Som nevnt er slike lokale inntekter uttrykkelig utelatt fra minerallovutvalgets mandat. USS mener at utvalget likevel, basert på uttalelsene i Evalueringsutvalgets rapport, burde påpekt at slike lokale inntekter vil kunne bidra til å oppnå bedre forankring av mineralvirksomhet i lokalsamfunnene.

Mineralressurser er høyt verdsatt i et marked og danner grunnlag for fortjeneste. Men utnyttelse av ressursene vil med nødvendighet krever bruk av lokal natur og har lokale miljøulempen. Gruvedrift

⁶ Rapport «Evalueringsutvalget til Nærings- og fiskeridepartementet» fra evalueringsutvalget til Nærings- og fiskeridepartementet i desember 2018.

legger beslag på areal og står i konkurranse med bruk av arealer til friluftsområder, og det kan påvirke fiske, vannressurser etc. Det er foreliggende særlige grunner til å pålegge mineralutnyttelse en særskilt avgift/skatt til de berørte lokalsamfunn.

At eiendom og immobile objekter kan gi grunnlag for særskilte skatter og avgifter er påpekt i en rekke utvalgsinnstillinger⁷, både som et virkemiddel for å redusere omfang og utbredelse av fremtidige naturinngrep, for å synliggjøre at naturen har en verdi, og som betaling for bruk av fellesskapets ressurser.

Selv om utvalget ikke ble gitt i mandat å foreslå innført et nytt skatteregime for mineralnæringen, mener USS at departementet i sitt lovforslag tar dette med. USS viser her til at det i Hurdalsplattformen uttrykkelig fremgår at:

«Regjeringen vil:

- *Vurdere hvordan staten kan sikre at en større del av verdiskapingen i mineralnæringen blir igjen lokalt og nasjonalt.»*

USS mener at et løft for mineralnæringen bare vil lykkes ved lokal aksept og medvirkning. Da bør også prinsippet om at kommunene må ha krav på en andel av verdiskapingen vedtas samtidig med ny minerallov.

USS foreslår at det vurderes innført en mineralavgift som lovfestes i mineralloven, slik man har på vannkraft, som underlegges en indeksjustering. Avgiften må naturligvis tilpasses ulike mineraler. Videre foreslås det en kommunal mineralskatt (naturressursskatt) og en grunnrenteskatt hvor deler av grunnrenteskatteinntektene deles med kommunene. En slik løsning vil være i tråd med den som er foreslått for vindkraft og for havbruk.

Etter USS syn bør en grunnrenteskatt innføres så snart som mulig før grunnrenten blir for stor. En riktig utformet grunnrenteskatt vil ikke påvirke investeringene ettersom det kun er en eventuell «superprofitt» som blir gjenstand for beskatning når denne oppstår. Erfaring fra tilsvarende problemstillinger og andre jurisdiksjoner tilsier at internasjonale låneavtaler vil kunne gjøre det vanskeligere å innføre grunnrenteskatt i ettetid.

12 BEHOV FOR EIERSKAPSREGLER OG EN VURDERING OM KONSESJONENE BØR GJØRES TIDSBEGRENSET

Minerallovutvalget har ikke vurdert eller foreslått regler for eierskap i mineralsektoren.

USS mener det er nødvendig at det vurderes innført regler som gjør at vi kan ha kontroll på hvem som eier naturressursene i Norge. Mineralnæringen skiller seg fra annen industri ved at mineralutvinning er arealkrevende. Videre er det sentralt å ha kontroll på at man ikke bidrar til eierstrukturer som innebærer at noen får monopol på visse typer mineraler. Endelig er mineraler – på samme måte som

⁷ Herunder NOU 2013: 10 *Verdier av økosystemtjenester*, NOU 2014:13 *Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi*, NOU 2015: 15 *Sett pris på miljøet*, NOU 2020: 12 *Distriktsnæringsutvalget*.

energi, viktig i sikkerhetspolitisk sammenheng. USS mener derfor at det er avgjørende at man gjennom lovverket sikrer at vi har en kontroll på hvem som eier – og gjerne også hvem som kan få delta på eiersiden i mineralnæringen.

Om aktualiteten av spørsmålet viser USS til at det i en artikkel i DN i 2014 ble reist spørsmål om hvem som var hovedaksjonær i selskapet bak Sydvaranger gruver. Tilsvarende gjelder for mineraluttak andre steder. I «Utsyn» som utgis av forum for utenriks og sikkerhet ble det i en artikkel 22. februar 2022 reist spørsmål om hva som skjer hvis Kina blokkerer tilgangen på sjeldne jordarter som er svært sentralt for at vi skal nå det grønne skiftet.

I Hurdalsplattformen under Mineraler står det at:

Regjeringen vil:

(...)

- Legge til rette for bedre tilgang på langsiktig kapital der dette kan utløse lønnsomme prosjekter.*
- Øke kartleggingen av mineralressurser både på land og på sokkelen, med særlig vekt på mineralområder som kan spille en stor rolle i det grønne skiftet, for eksempel sjeldne jordarter.*

USS viser i denne sammenheng også til Hurdalsplattformen side 12 hvor det under Næring står at det *«Innen enkelte områder er det avgjørende at fellesskapet bruker statlig eierskap for å sikre nasjonal kontroll. Dette gjelder spesielt våre energi- og naturressurser»*. I Arbeiderpartiets program for stortingsvalget 2021–2025 fremgår tilsvarende på side 26 at man vil: *«Vurdere etablering av et hel- eller deleid statlig mineralselskap som kan bidra til langsiktig og bærekraftig utvikling av næringen»*.

USS mener at arbeidet med ny minerallov er en god anledning til at spørsmålet om eierskap og regler om kontroll av eierskap underlegges en bredere vurdering enn hva som er lagt til grunn fra Minerallovutvalgets side.

I tillegg til eller som et alternativ til eierskapsregler bør det vurderes om det bør innføres tidsbegrensede konsesjoner. Tidsbegrensede konsesjoner vil ikke på samme måte som eierskap sikre full kontroll over ressursene, men det kan settes vilkår for konsesjon som gir myndighetene en bedre kontroll enn i dag. Tidsbegrensede konsesjoner vil videre sikre at storsamfunnet får anledning til å vurdere hva som er hensiktsmessig videre disponering av naturressursen. Som et eksempel kan det vises til vindkraftsektoren, hvor NVE tildeler konsesjoner med 25–30 års varighet. Ved konsesjonstidens utløp er det nødvendig med ny konsesjon; hvis ikke må driften avvikes og arealene tilbakeføres.

13 AVSLUTNING

USS slutter seg til mange av utvalgets forslag. Selv om utvalgets forslag til ny lov på de fleste områder fremstår som grundig og hensiktsmessig, mener USS at utvalget trår feil når det foreslår å innskrenke kommunenes planmyndighet på flere punkter, og dermed også det lokale selvstyret. USS er også skuffet over at utvalget i liten grad har hensyntatt våre forslag til forbedringer av dagens lov, forslag som er basert på erfaringer fra annen naturressursutnyttelse det er naturlig å sammenligne seg med,

og erfaringer kommuner gjør seg i møter med mineralnæringen og statlige myndigheter i det praktiske liv.

Det er vesentlig for det grønne skiftet at det blir et taktskifte i mineralutvinningen i Norge i årene fremover, og for å få dette til er det avgjørende at lokalsamfunnene som blir berørt tas mer på alvor, at kommunenes posisjon heller styrkes enn svekkes, og at kommunene som vertskap for mineralutvinning og representanter for lokalbefolkningen får mer igjen fra den verdiskapingen næringen gir opphav til.

Kommunene ønsker å bli møtt som medspillere ikke som motparter, og bidrar gjerne i det videre arbeidet både med mineralstrategi og ny lov. Om ønskelig, stiller USS seg til disposisjon for nærmere kontakt om hvordan våre innspill kan hensyntas.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenenes Sammenslutning

Hanne Alstrup Velure
Leder